

ΠΟΥΚΑ ΔΕΒΙΩΙ

Παράίνεσις πρὸς παρθένον

Εὐαγρίου Ποντικῶ

Евагрија Понтијског¹

1. Ἀγάπα τὸν Κύριον καὶ ἀγαπήσει σε, καὶ δούλευε αὐτῷ καὶ φωτιεῖ τὴν καρδίαν σου.	1. Воли Господа и Он ће тебе волети, служи Њему и просветлиће твоје срце.
2. Τίμα τὴν μητέρα σου ὡς μητέρα Χριστοῦ, καὶ μὴ παροξύνῃς πολιὰν τεκούσης σε.	2. Поштуј своју мајку ² као мајку Христову и не жалости седе косе оне која те је родила.
3. Ἀγάπα τὰς ἀδελφάς σου ὡς θυγατέρας μητρὸς σου, καὶ μὴ ἐγκαταλίπῃς ὁδὸν εἰρήνης.	3. Воли своје сестре као ћерке мајке твоје и не напуштај пут мира.
4. Ἀνατέλλων ὁ ἥλιος βλέπετω τὸ βιβλίον ἐν ταῖς χερσί σου,	4. /Нека/ излазеће сунце види књигу у твојим рукама,

¹ Превод према критичком издању Н. Gressmann, *Nonnenspiegel und Mönchsspiegel des Evagrius Ponticos*, Texte und Untersuchungen 39, 4; Leipzig 1913, 146–151. Будући да је Евагријев текст дат у афористичком, полиморфном и полисемичном маниру и смислу, с потенцијалом за многоструко и вишезначно читање, тумачење и превођење, тако је и мој превод настао тек као једна скица, као један од многих могућих превода. Уздржао сам се од сваког коментарисања (осим могућих алузија на светописамски текст), дајући самом тексту да говори својим гласом, па чак и тамо где је апоричан, пуштајући читаоца да ужива у раду херменеутике – *най. прев.*

² Изл. 20, 12.

- καὶ μετὰ δευτέραν ὥραν τὸ ἔργον σου.
5. Προσεύχου ἀδιαλείπτως, καὶ μέμνησο Χριστοῦ τοῦ γεννήσαντός σε.
6. Συντυχίας ἀνδρῶν παραιτοῦ, ἵνα μὴ γένηται εἶδωλα ἐν σῇ ψυχῇ καὶ ἔσται σοι πρόσκομμα ἐν καιρῷ προσευχῆς.
7. Χριστὸν ἔχεις ἀγαπητόν ἀπόρριψον ἀπὸ σου ἄνδρα ἅπαντας καὶ οὐ μὴ βιώσης ἐπονείδιστον βίον.
8. Θυμὸν καὶ ὀργὴν μακρὰν ποίησον ἀπὸ σου, καὶ μνησικακία μὴ ἀυλιζέσθω ἐν σοι.
9. Μὴ εἴπης· σήμερον βρώσομαι καὶ αὐριον οὐ βρώσομαι, ὅτι οὐκ ἐν φρονήσει ποιεῖς τοῦτο. Ἔσται γὰρ βλάβη τῷ σώματί σου καὶ ὀδύνη τῷ στομάχῳ σου.
10. Ἐσθίειν κρέα οὐ καλὸν καὶ πίνειν οἶνον οὐκ ἀγαθόν, προσφέρειν δὲ χρὴ ταῦτα ταῖς ἀσθενούσαις.
11. Παρθένος θρασεῖα οὐ σωθήσεται καὶ σπαταλῶσα οὐκ ὀψεται τὸν Νυμφίον αὐτῆς.
12. Μὴ εἴπης, ὅτι λελύπηκέ με ἡ θεραπαινὶς καὶ τίσομαι αὐτήν,
- а након другог часа и твој /физички/ рад.
5. Моли се без престанка³ и сећај се Христа који те је родио.
6. Избегавај сусрете с мушкарцима, да се не би родили идоли у твојој души који ће ти бити препрека у тренутку молитве.
7. Имаш /свог/ љубљеног Христа: одстриани од себе сваког мушкарца и нећеш живети срамотним животом.
8. Удаљи од себе раздражљивост и гнев, и злопамћење се неће настанити у теби.
9. Немој рећи „Данас ћу јести, а сутра нећу“, будући да не чиниш ово у разборитости. Јер /тима/ ћеш повредити своје тело и /нанети/ бол свом стомаку.
10. Није корисно јести месо, нити је добро пити вино,⁴ али их треба давати болеснима.
11. Дрска девица се неће спасити и размажена неће видети свог Женика.
12. Немој говорити „Наљутила ме слушкиња и казнићу је“,

³ 1 Сол. 5, 17.

⁴ Прич. 23, 31; Еф. 5, 18.

- διότι οὐκ ἔστιν δουλεία ἐν ἱερκαμα
θηγατράσι θεοῦ.   јер нема ропства међу ђеркама
Божијим.
13. Μὴ δῶς ἀκοὴν σου λόγοις
ματαίοις,
καὶ διηγήματα γραῶν φευγε
κυκλευουσῶν.   13. Не предај ухо своје сујетним
речима⁵
и бежи од прича непостојаних
старица.⁶
14. Ἐορτὰς μεθύσων μὴ ἴδης,
καὶ εἰς γάμους ἀλλοτριῶν μὴ εἰσέλθης.
ἀκάθαρτος γὰρ παρὰ κυρίῳ
πᾶσα παρθένος ποιῶσα ταῦτα.   14. Не гледај на гозбе пијанаца
и на свадбе незнанаца не иди.
Јер је нечиста пред Господом
свака девица која овако чини.
15. Ἄνοιγε σὸν στόμα λόγῳ θεοῦ,
καὶ κῶλυε ἀπὸ πολυλογίας τὴν
γλῶσσαν σου.   15. Отварај уста своја за реч Божију
и уздржи језик свој од многог говора.
16. Ἐναντι κυρίου ταπεινὸν σεαυτὴν,
καὶ ὑψώσει σε ἡ δεξιὰ αὐτοῦ.   16. Смири се пред Господом
и десница Његова ће те узвисити.⁷
17. Μὴ ἀποστρέφου πένητα ἐν καιρῷ
θλίψεως,
καὶ οὐ λείψει ἔλαιον ἐν τῇ λαμπάδι σου.   17. Не окрећи се од сиромаша у вре
ме невоље
и неће нестати уља у светиљци
твојој.⁸
18. Πάντα ποιεῖ δια τὸν κύριον,
καὶ μὴ ζητεῖ παρὰ ἀνθρώπων δόξαν,
ὅτι δόξα ἀνθρώπων ὡς ἄνθος χόρτου,
δόξα δὲ κυρίου μένει εἰς τὸν αἰῶνα.   18. Све чини Господа ради
и не тражи славе од људи,
јер је људска слава као цвет польски,⁹
а слава Господња остаје довека.
19. Παρθένον πραεῖαν ἀγαπᾷ ὁ
κύριος,
παρθένος δὲ ὀργίλος μισηθήσεται.   19. Господ воли кротку девицу,
а гневљива ће му бити мрска.
20. Ὑπακούουσα παρθένος
ἐλεηθήσεται,
ἡ δὲ ἀντιλέγουσα ἰσχυρῶς ἄφρων.   20. Послушна девица ће примити
милост,
а која противречи крајње је
неразумна.

---

⁵ Прич. 30, 8.

⁶ 1 Тим. 4, 7.

⁷ Јак. 4, 10.

⁸ Мт. 25, 1–12.

⁹ Ис. 40, 6.

21. Γόγγυσον παρθένον ἀπολεῖ κύριος,
τὴν δὲ εὐχάριστον ῥύσεται ἐκ θανάτου.
21. Девицу која гунђа Господ сатире,
али ће благодарну избавити од смрти.
22. Αἰσχροὺν γέλωσ καὶ ἐπονείδιστον ἀναίσχυντία,
πᾶσα δὲ ἄφρων τοῖς τοιούτοις συμπλέκεται.
22. Смех је сраман и бестидност прекорна,
сваки је неразуман /човек/ сплетен с њима.
23. Ἡ καλλωπίζουσα ἱμάτια αὐτῆς καὶ σωφροσύνης ἐκτὸς ἔσται.
23. Она која украшава одећу своју, биће далеко од целомудрености.
24. Μὴ συναυλίζου κοσμικαῖς, ἵνα μὴ διαστρέψωσι σὴν καρδίαν καὶ ἀκύρους ποιήσωσι βουλὰς δικαίας.
24. Не пребивај с женама у свету да не би узнемириле срце твоје и некориснима учиниле савете праведних.
25. Δάκρυσιν ἐν νυκτὶ παρακάλει τὸν κύριον,
καὶ μηδεὶς αἰσθηταὶ προσευχομένης σου καὶ εὐρήσεις χάριν.
25. Ноћу са сузама призивај Господа,¹⁰
па нико неће приметити да се молиш и стећи ћеш благодат.
26. Ἐπιθυμία περιπάτων καὶ πόθος οἰκιῶν ἀλλοτριῶν
ἀνατρέπει κατάστασιν ψυχῆς καὶ διαφθείρει προθυμίαν αὐτῆς.
26. Жеља за шетњама и жудња за домовима странаца узнемирују стање душе и уништавају њену ревност.
27. Πιστὴ παρθένος οὐ δειλιάσει, ἢ δὲ ἄπιστος φεύξεται καὶ τὴν σκιὰν αὐτῆς.
27. Верна девица се неће уплашити,¹¹
а неверна чак и од своје сенке бежи.
28. Φθόνος τήκει ψυχὴν, καὶ ζήλος κατεσθίει αὐτήν.
28. Завист топи душу, а љубомора је прождире.
29. Καταφρονοῦσα τῆς ἀδελφῆς τῆς ἀσθενούσης καὶ τοῦ Χριστοῦ μακρὰν ἔσται.
29. Она која презире слабу сестру, биће далеко од Христа.

---

¹⁰ Пс. 6, 7.

¹¹ Пс. 106, 26.

30. Μὴ εἶπης· ἐμὸν τοῦτο καὶ σὸν τοῦτο.

ἐν γὰρ Χριστῷ Ἰησοῦ τὰ πάντα κοινά.

31. Οὐ περιεργάση ζωὴν ἀλλοτρίαν, καὶ πτώματι ἀδελφῆς σου οὐκ ἐπιχαρήση.

32. Ἐπάρκει δεομέναις παρθένοις, καὶ ἐπὶ εὐγενείᾳ σου μὴ ἐπαίρου.

33. Μὴ προενέγκης λόγον ἐκ στόματός σου ἐν ἐκκλησίᾳ κυρίου, καὶ μὴ μετεωρίσης τοὺς ὀφθαλμούς σου.

ὁ γὰρ κύριος γινώσκει σὴν καρδίαν, καὶ πάντα τοὺς διαλογισμούς σου σκοπεύει.

34. Πᾶσαν κακὴν ἐπιθυμίαν ἄψωσαι ἀπὸ σου, καὶ οὐ μὴ λυπήσωσίν σε οἱ ἐχθροί σου.

35. Ψάλλε ἀπὸ καρδίας σου, καὶ μὴ κίνει μόνον τὴν γλῶσσαν σου ἐν τῷ στόματί σου.

36. Ἄφρων παρθένος ἀγαπήσει ἀργύριον, ἢ δὲ φρονίμη προσθήσει καὶ τὸν ψωμὸν αὐτῆς.

37. Ὡσπερ ὄρμη πυρὸς δυσκάθεκτος, οὕτως ψυχὴ παρθένου τρωθεῖσα δυσίατος.

30. Немој рећи „Ово је моје, а ово је твоје“.

Јер је у Христу Исусу све заједничко.¹²

31. Не занимај се туђим животом и немој се радовати паду своје сестре.

32. Помози девицама у невољи и не преузноси се својим племени-тим пореклом.

33. Не пуштај реч из уста својих у Цркви Господњој и немој подизати очи своје.

Јер Господ познаје твоје срце и испитује све твоје помисли.¹³

34. Удаљи од себе сваку злу жељу и неће те растужити непријатељи твоји.

35. Псалмопој из /свег/ срца свог, а не покрећи само језик у устима својим.

36. Безумна девица ће завоleti новац, а разборита ће дати чак и сопствени залогај.

37. Као што је распламсалу ватру тешко угасити, тако је рањену душу девице тешко исцелити.

---

¹² Дап. 4, 32.

¹³ Пс. 138, 2.

38. Μὴ δώῃς τὴν ψυχὴν σου
διαλογισμοῖς πονηροῖς,
ἵνα μὴ μιάνωσι σὴν καρδίαν
καὶ καθαρὰν προσευχὴν μακρὰν
ποιήσωσι ἀπὸ σου.
38. Не предај своју душу злим
помислима
да не би оскрнавиле твоје срце
и удаљиле од тебе чисту
молитву.¹⁴
39. Βαρεῖα λύπη καὶ ἀνυπόστατος
ἀκηδία,
δάκρυα δὲ πρὸς θεὸν ἰσχυρότερα
ἀμφοτέρων.
39. Тешка је туга и депресија је
неподношљива,
али су сузе пред Богом јаче од њих.
40. Λιμὸς καὶ δίψα μαραίνει ἐπιθυμίας
κακάς,
ἀγρυπνία δὲ ἀγαθὴ καθαίρει διάνοιαν.
40. Глад и жеђ сузбијају зле жеље,
а добро бдење чисти мишљење.
41. Ὁργὴν καὶ θυμὸν ἀποστρέφει ἀγάπη,
μνησικακίαν δὲ ἀνατρέπει δῶρα.
41. Љубав побеђује гнев и
раздражљивост,¹⁵
а поклони уздавају злопамћење.
42. Ἡ καταλαλοῦσα λάθρα τῆς ἀδελφῆς
αὐτῆς ἐξωσθήσεται τοῦ νυμφῶνος,
καὶ βοήσεται πρὸς ταῖς θύρας αὐτοῦ
καὶ οὐκ ἔσται ὁ ὑπακούων.
42. Она која оговара сестру своју,
остаће изван брачне одаје
и вапиће пред њеним вратима,
али је нико неће чути.¹⁶
43. Παρθένον ἀνελεήμονος
σβεσθήσεται λαμπάς,
καὶ οὐ μὴ ἴδῃ προελθόντα τὸν νυμφίον
αὐτῆς.
43. Светиљка немилостиве девице
биће угашена
и она неће видети долазак свог
Женика.¹⁷
44. Ὑαλος προσπίπτων λίθῳ
συντριβήσεται,
καὶ παρθένος ἀπτομένη ἀνδρὸς οὐκ
ἀθωωθήσεται.
44. Ако стакло падне на камен, раз-
биће се;
тако и девица која додирне му-
шкарца, неће остати невина.
45. Κρείσων γυνὴ πρᾶεῖα
παρθένου ὀργίλου καὶ θυμῶδους.
45. Боља је удата жена,
неголи гневна и раздражена девица.
46. Ἡ ἐξέλκουσα ἐν γέλωτι λόγους
ἀνδρὸς,
46. /Девица/ која са смехом слуша
речи мушкараца,

¹⁴ Пс. 140, 4–5.

¹⁵ 1 Кор. 13, 5.

¹⁶ Мт. 25, 11–13.

¹⁷ Мт. 25, 8–13.

ὁμοία ἐστὶν τῇ περιβαλλούσῃ βρόχον
τῷ ἑαυτῆς τραχήλῳ.

47. Ὡσπερ μαργαρίτης ἐν σφενδόνη
χρυσῇ,
οὕτως παρθένος καλυπτομένη ὑπὸ
αἰδοῦς.

48. Ωἰδαὶ δαιμόνων καὶ αὐλοὶ
ἐκλύουσιν ψυχὴν
καὶ ἀπολλύουσιν εὐτονίαν αὐτῆς,
ἦν φύλαξον διὰ παντός,
ἵνα μὴ ἐπονείδιστος γένη.

49. Μὴ τέρπου ἐπὶ γελοίοις,
καὶ ἐπισκωπτούσαις μὴ εὐφραίνου,
ὅτι κύριος ἐγκατέλιπεν αὐτάς.

50. Οὐκ ἐξουδενώσεις τὴν ἀδελφὴν σου
ἐσθίουσαν
καὶ ἐπὶ ἐγκρατεία σου μὴ ἐπαρθῆς.
οὐ γὰρ οἶδας, τί βεβούλευται ὁ κύριος
ἢ τίς στήσεται ἐνώπιον αὐτοῦ.

51. Ἡ οἰκτείρουσα πελιδνουμένους
τοὺς ὀφθαλμοὺς
καὶ τηκομένας τὰς σάρκας αὐτῆς,
οὐκ εὐφρανθήσεται ἐπὶ ἀπαθείᾳ ψυχῆς.

52. Βαρεῖα ἐγκράτεια καὶ
δυσκατόρθωτος ἀγνεία,
ἀλλ' οὐδὲν γλυκύτερον τοῦ ἐπουρανίου
νυμφίου.

53. Ψυχαὶ παρθένων φωτισθήσονται,
ψυχαὶ δὲ ἀκαθάρτων ὀψονται σκότος.

54. Εἶδον ἄνδρας φθείροντας
παρθένοὺς ἐν δόγμασι
καὶ ματαίαν ποιοῦντας τὴν παρθενεῖαν
αὐτῶν.

слична је оном ко ставља себи ко-
нопац око врата.

47. Као бисер у златном прстену,
таква је девица покривена
скромношћу.

48. Демонске песме и свирале опу-
штају душу
и уништавају њену ревност.
Буди на стражи у свему,
иначе ћеш бити посрамљена.

49. Не уживај у шалама,
нити се радуј с онима који их праве,
јер је њих напустио Господ.

50. Не презири своју сестру када једе
и не горди се својим уздржањем.
Јер не знаш шта хоће Господ,
нити ко ће стати пред лице Његово.

51. Она која жали због потамнелих
очију
и увелог тела свог,
неће се радовати због бестрашћа
душе.

52. Тешко је уздржање и једва одр-
жива чистота,
али нема ничег слађег од небеског
Женика.

53. Душе девица биће просветљене,
а душе нечистих ће видети таму.

54. Видео сам људе како својим
учењима кваре девице
и уништавају њихово девичанство.
Но, ти, дете моје, слушај учења Цр-
кве Господње

σὺ δὲ ἄκουε, τέκνον, δογμάτων
ἐκκλησίας κυρίου,
καὶ μηδεὶς ἀλλότριος μεταπέιση σε.
δίκαιοι γὰρ κληρονομήσουσι φῶς,
ἀσεβεῖς δὲ οἰκήσουσι σκότος.

55. Παρθένοι ὀφθαλμοὶ ὄψονται κύριον,
ἄκοαὶ δὲ παρθένων ἀκούσονται λόγων
αὐτοῦ.
παρθένων στόμα φιλήσει νυμφίον
αὐτοῦ.

ὄσφρησις δὲ παρθένων
ἐπ' ὄσμην μύρων αὐτοῦ δραμεῖται.
χεῖρες παρθένου ψηλαφήσουσι κύριον,
καὶ ἀγνεία σαρκὸς εὐπρόσδεκτος ἔσται.
παρθένος ψυχὴ στεφανωθήσεται,
καὶ μετὰ τοῦ νυμφίου αὐτῆς βιώσεται διὰ
παντός.

ἔνδυμα πνευματικὸν δοθήσεται αὐτῇ,
καὶ μετὰ ἀγγέλων ἐν οὐρανοῖς ἑορτάσει.
ἄσβεστον ἀνάψει λαμπάδα,
καὶ ἔλαιον οὐ λείψει ἐν τοῖς ἀγγείοις
αὐτῆς.

λήψεται πλοῦτον αἰώνιον,
καὶ κληρονομήσει βασιλείαν τὴν τοῦ
θεοῦ.

56. Οἱ ἐμοὶ λόγοι, τέκνον, εἴρηται πρὸς σε,
τὰ δὲ ἐμὰ ῥήματα τηρεῖτω σὴ καρδιά.
μέμνησο Χριστοῦ τοῦ φυλάσσοντός σε,
καὶ μὴ ἐπιλάθῃ τῆς προσκυνητῆς
τριάδος.

и нека те ниједан незнанац не
придобије.

Јер ће праведници наследити
светлост,
а непобожни ће населити таму.

55. Очи девица ће угледати Господа
и уши њихове ће чути речи Његове.
Уста девица ће љубити свог
Женика,
а њихов нос ће привући арома Ње-
говог миомириса.

Руке девица ће додирнути Господа
и чистота њихових тела биће до-
стојна примања.

Душа девице биће овенчана
и она ће са својим Жеником живе-
ти вечно.

Даће јој се духовни вео
и празноваће с ангелима на небу.
Светлеће несагоривом светилком
и неће недостајати уља у њеним
посуама.¹⁸

Примиће вечна богатства
и наследити Царство Божије.

56. Дете моје, ово су речи које ти
изговорих,
сачувај поуке моје у срцу своме.
Сећај се Христа који те чува
и не заборављај Тројицу коју
славимо.

*Превод са старобугарског:
Лазар Нешић*

Примљено: 15. 4. 2014.
Одобрено: 15. 8. 2014.

¹⁸ Мт. 25, 1.